

LUTHER, MARTIN
GRAAN, OLAUS STEPHANI

**Catechesis eller Summa af then helga
skrift, ... : Catechesis jala Summa datte
aillis kialagist, . . . / författat aff D. Martino
Luthero. : Nyligen på lappeska språket
vthsatt och vthtëlkat såsom lap**

Stockholm :
1667

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

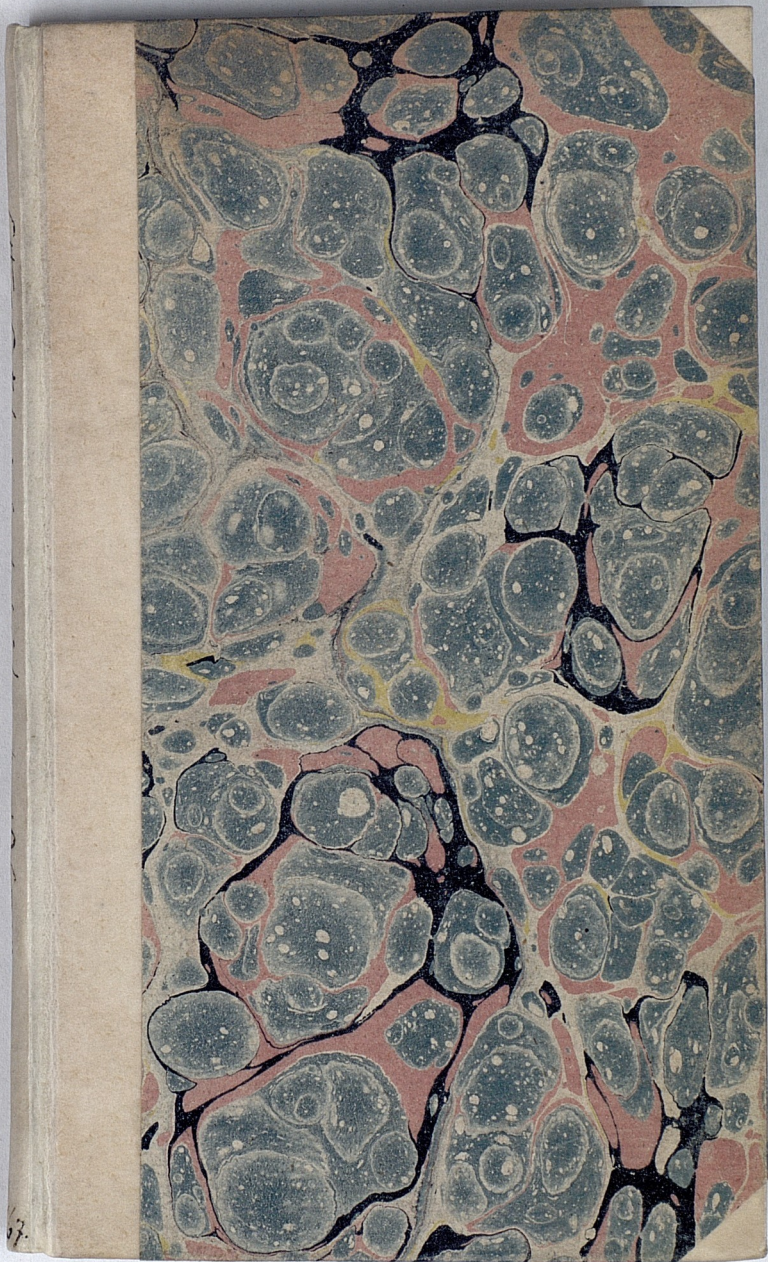
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

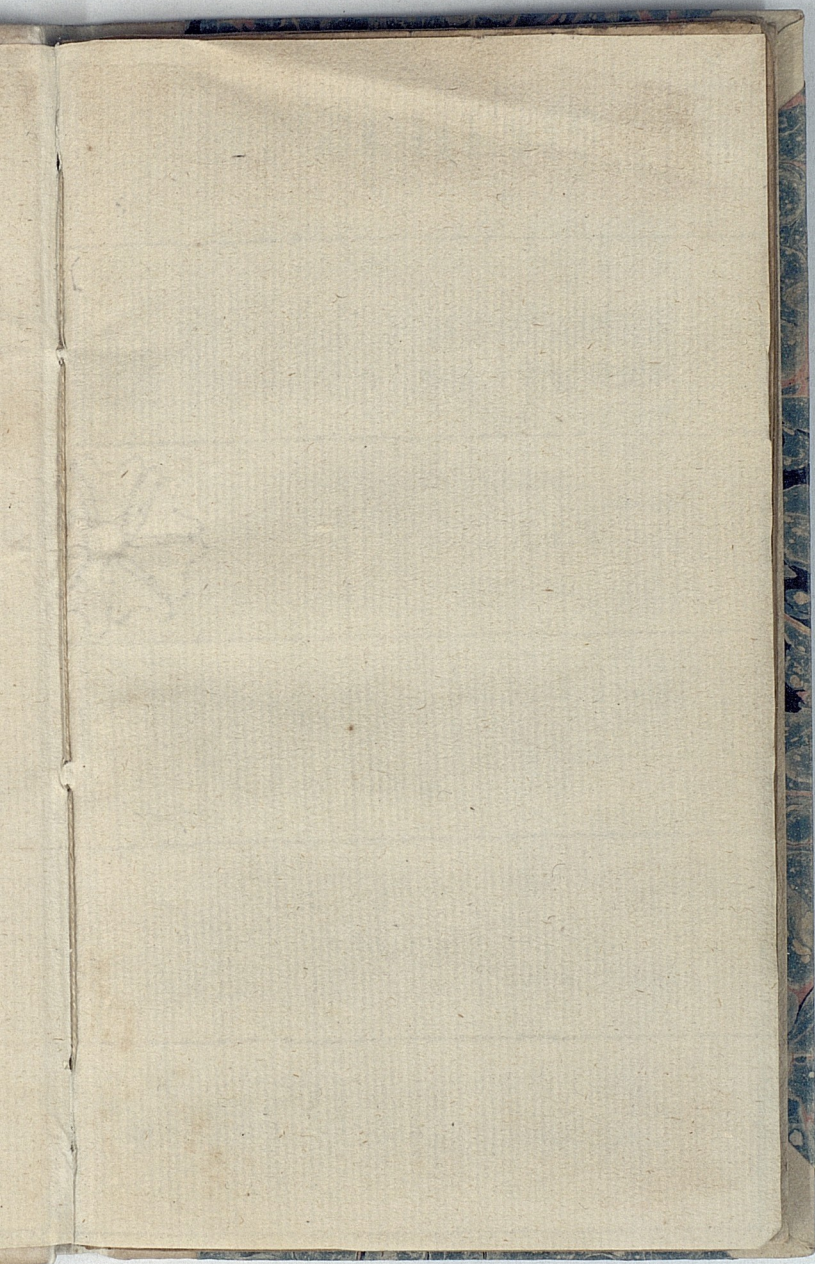
Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

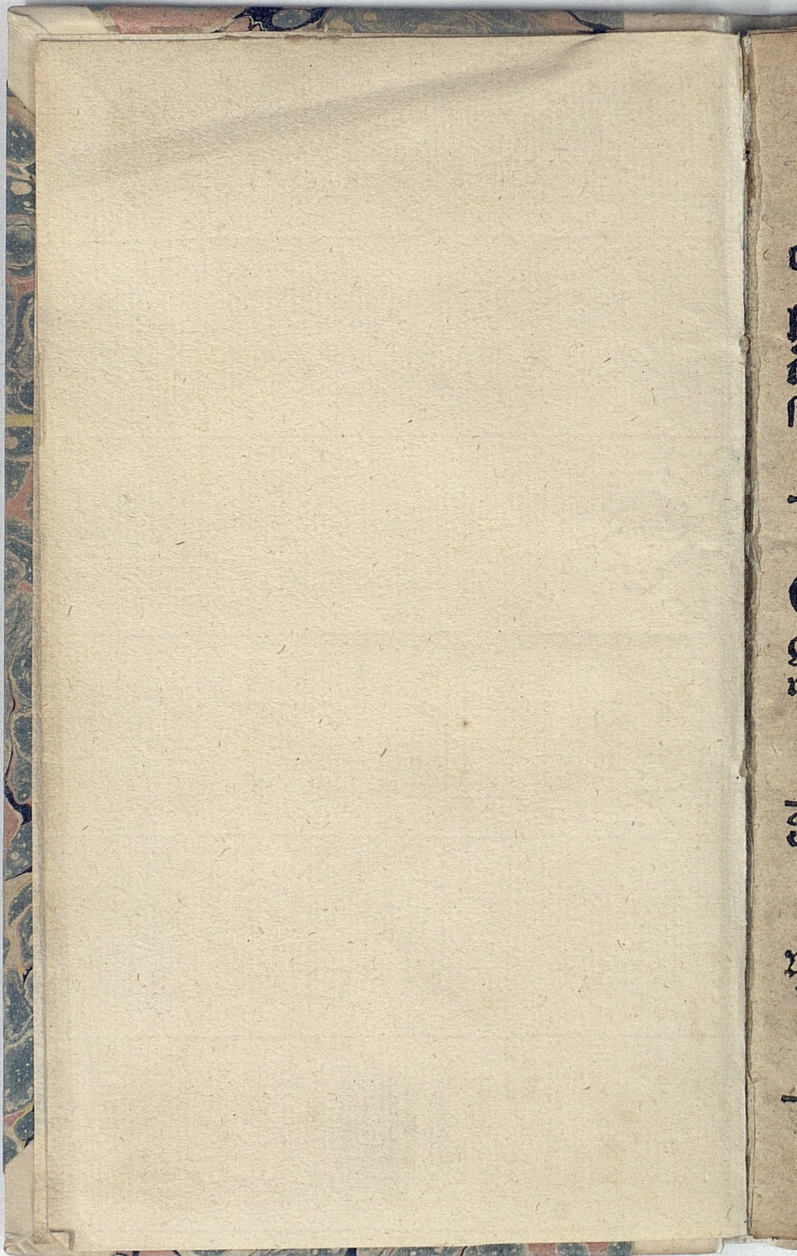

F 1700

1897

CATECHESIS

Eller

Summa af then

helga Skrift/ innehollandes
then Christelige Lärnes Hufvuds-
stycker/ både huru wij här som Gudz Folk
Christelige skole lefwa/ och sedan hoos ho-
nom ewinnerliga salige warda.

CATECHESIS

Jala

Summa datte aillis Kiala-
gift/ sis annet tabm Christafasat Lā-
ratus Oiwemus påcke/ kabbat kuchte mije
tasne käh Jubmellen vllmugia Christa-
laka kalge väfod/ jah mangell lud-
ne su igeen saligen ärrode.

För vngt och annat enfaldigt Folk vthi Lär-
ta Frågor och Spörsmähl författat

aff

D. Martino Luthero.

Nyligen på Lappelka Språket vthsatt och
vthtållat såsom Lapfolket för thenna tiden naturligen
och klarligen tala vthi Pirheå och Lubleå Lapmarker
vtharbetat aff

Olaog Graan, Pith. Præp. & Past.

Stockholm/ tryckt aff Georg Hanssch/ 1667.

Tijo Gudz Budh.

Thet första Budet.

Du skalt inga andra Gudar haf-
wa för migh.

Swadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och öfwer all ting äl-
sta Gudh/ och sättia all troo och list til ho-
nom.

Thet andra Budet.

Du skalt icke misbruka Herrans
tins Gudz Namn / ty Herren skal
icke låta honom blifwa ostraffat/ som
hans Namn misbrukar.

Swadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älsta Gudh/ så at
wij icke bañas eller swaria wijs Namn/
icke bruka truldom/ luge eller bedrage/ v-
than åkalla thet i alla Nödh/ bidia/ tacka och
lofwa.

Thet

Loeke Zubmellen Budha.

Datte vuostas Budha.

ZOdñ ij kalga ägias Zubmellid
adnede mu audasie.

Wij lee datte? Wasted.

Wijs kalgabe pallade ja paiell kais kaud=
nasi ähede Zubmellabm / jah piäiade kais
jacto / jah litade su quiägo.

Datte mubbe Budha.

Zodñ ij kalga vrächto adnede
Heriad tu Zubmelad namabm / the
Heria ij kalga tipted su ärröde bag
gadkenna / futi aldi namabm vräch=
to annet.

Wij lee datte? Wasted.

Wijs kalgabe palladhie ja ähede Zub=
melabm / nau juth mij epe karrodete jalla
wärdnäde giadhä su namman / epe adnes
trolladomaid kälafstalla jala kiäse wall wec=
ken kiärwubbe thabm kais hädesne räcläbbe
fij tubbe avohuppe.

Thet tredie Budet.

Tu skalt heligh hålla Nvillos
Dagen.

Swadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och ålska Gudh/ så at
wij icke förachta Predikan och hans Ord/
vthan hålla thet heligt/ höra thet gerna och
lära.

Thet fierde Budet.

Tu skalt hedra tin Fader och tis
na Moder / på thet at tu må länge
på Jordenne lefwa.

Swadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och ålska Gudh/ så at
wij våra Föräldrar och Herrar / icke för-
achte och förtörne. Vthan hålla them i
wyrdning/ tiena them/ lyda them/ ålska och
hafwa them för ögon.

Thet fämte Budet.

Tu skalt icke dräpa.

Swadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och ålska Gudh/ så at
wij ingen Skada göre wår om Nasta til hans
Lyff/ eller honom emot bryta / vthan hiel-
pe och forjordre honom i all hans Lyffs
nödh.

Thet

Datte kolmade Budha.

Todn kalga passebm haldet le ga-
dem päiwen.

Wij lee datte? Wasted.

Wije kalgabe pallade jah äkede Zubmel-
labm nau juth mij epe paiälkiska Predif-
kubm jah aldi baagäbm / val adnobe tabm ail-
lesn kuldalup tabm kerdna / jah lärube.

Datte neliad Budha.

Todn kalga äkede tu Atkiem aish
tu ednebm dandäta juth todn kalga
kuckebm Ednamanalne väsfode.

Wij lee datte? Wasted.

Wije kalgabe pallade ja äkede Zubmel-
labm / juth mije mijan auda wäraside jah
Herzaid epe paiüll k. kialuck jah kämetuli /
vall annalemetaide kudnesn / täudnuleme
taide / liudaleme taide / ekube jah adnube
taide kiällmij audan.

Datte witade Budha.

Todn ij kalga kädde.

Wij lee datte? Wasted.

Wije kalgabe pallade ja äkede Zubmel-
labm / nau juth mij i achtage Skada daga
mian laagamusan qneigu su woingan / jala
su wuosta medde / wal wecketup jah däria-
lup su tadne kais su woingan hädesne.

Thet siette Budet.

Tu skalt icke göra Hoor.

Hwadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gudh/ så at
wij föra ett reenligt och tuchtigt Läfwerne/
både medh Ord och Gärningar/ och at hwar
och een älskar och ährar sin ächta Maka.

Thet siunde Budet.

Tu skalt icke stjäla.

Hwadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gudh/ så at
wij wär Nästa hans Penningar eller Ägo-
delar icke borttage/ eller medh falske Wäror
eller Handel til oss komma/ vthan hielpa ho-
nom thet vihi förfordre och bestärme.

Thet ottonde Budet.

**Tu skal icke tala falskt Witnes-
börd emoot tin Nästa.**

Hwadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gudh/ så at
wij icke falskeligen belüge/ förråde/ backtale
wär Nästa/ och komma honom ondt rychte
oppå/ vthan wij skole ursaka honom/ tala
godt om honom/ och wända all ting til thet
bästa.

Thet

Datte Euddat Budha.

Todn ij kalga hwarubm tackade.

Wij lee datte? Wasted.

Wise kalgabe pallade jah âhede Zubmel-
labm nau juth mij dâlwobbe achtabm rai-
nas jah smuttas wisomebm kâbbanaga daina
baguin jah tackmusain/jah juth fârt/ja ach-
ta âhos jah puârrotus jegies echta makapse.

Datte Kietidde Budha.

Todu ij kalga suâlladit.

Wij lee datte? Wasted.

Wise kalgabe pallade jah âhede Zubmel-
labm/ nau juth mise mijan lagamus su ru-
dabm jala âlagabm âppe eride walde/ jala
thaj falste werti/ jala wiggatemina qneigom
puâchte/wall wâchterup su thas/ târialup ja
kattistup.

Datte Kachtsade Budha.

Todn ij kalga sardnode falste
witanabm tu lagamusan wuosta.

Wij lee datte? Wasted.

Wise kalgabe pallade jah âhede Zubmel-
labm/ nau juth mij epe falstelaaka/ kâlla-
stalla pätte/ mangeld hâlam mijan lagai-
musâ ja puâchte suinge paha dabe nall/wall
kalgabe wasteded su hâllade puârrebm pirra
su/ ja sorgaled kaika gaunasne (âmide)
thadne puârremusan.

Datte

Thet nionde Budet.

Tu skalt icke hafwe lust til tins
Nästas Huus.

Hwadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gudh / så at
wij icke stå effter wår Nästas Arff och hans
Huus / och komma thet vnder os medh nå-
got bedrägerij / såsom thet stedde medh rät-
ten / vthan wij skole wara honom behielpel-
lige / at han må sitt behålla och besittia.

Thet tjonde Budhet.

Tu skalt icke begära tins Nästas
Hustru / hans Tienare eller Tienar-
inna / Oxa / åsna / eller hwadh ho-
nom tilhörer.

Hwadh är thet? Swar.

Wij skole fruchta och älska Gudh / så at
wij icke draga / låcka / eller tubba ifrån wår
Nästa hans Hustru eller Tienstefolck / v-
than wij skole wara honom behielpelige /
at the måge blifwa och göra hwadh the äre
plichtige.

Hwadh säger nu Gudh om all thenna
Boden? Swar.

Thet

Datte achtsade Budha.
Todn ij kalga adnede lustobm tu
lagamusan kattai.

Mij lee datte? Wasted.

Wijs kalgabe palade jah ähebe Zubmel-
labm/ nau juch mise äppe fioggio mangel
mijan lagamns arbbeen ja aldis kadän/ jah
puächte tabm wuolafenne melde mainafena
fluek ämin/ nau fuchte datte ziadda rächta/
vall mise kalgabe ärrode suinge weckelacka/
juch sodn wais ägias anetuli jah säpsotuli.

Datte lägad Budha.

Todn ij kalga pargatide tu laga-
musan Nisunabm / su deudnarabm
jala tårdnobm / wäxabm / asuabm/
jala mij suingi pärria.

Mij lee datte? Wasted.

Wijs kalgabe pallade ja ähebe Zubmel-
labm/ nau juch mise epe käsee sluckide jala
ägothe ärida / mijan lagamusast/ su Nisu-
nabm jala deudnarabm vlmugide etc. wall
kalgabe wäcketed su thas/ juche sije wai ä-
rulin/ jah tagalin maide sie lee daibatun.

Maide jätti talli Zubmell pirra kaita thai
Budai: Wasted.

Thet säger han :

Jagh HERREN tin Gudh är en
stærck håmbnare / then som söker Sån-
dernas Misgärningar in på Bar-
nen alt in til tredie och fierde Ledh /
på them migh hata / och giör
Barmhertigheet in til mång tu-
send / på them som älsta och hålla
min Budh.

Swadh är thet? Swar.

Gudh hotar at willia straffa alla them
som thenna Båden öfwerträda / thesfore
skole wij fruchta för hans Brede / så at wij
icke bryta emoot hans Budh / men sina
Nåd och alt godt lofwar han them allom /
som thenna Bøden hålla / thesfore skole wij
älsta honom / och gierna göra effter hans
Budh.

Troon.

Then förste Articlen /

Om Skapelsen.

Jagh troor på Guds Fader
alzmachtig / Himmelens och
Jordennes Skapare.

Swadh

Tabm jäti sodn.

MonHerra tu Zubmell läbm achta
wiäras hebdnie/datte futti äka wor
rasi mäddutagaide kida mana nall
kaika kida tocko kolmad ja neliad
puälwai/thach kudi mu albati/ jah
taggabm armogistwodabm kida
tocko mädde tusani/thai nalle kudi
äkede jah annetij mu Budha.

Wij lee datte? Wasted.

Zubmell aita juth sitta strafwude kaika
thaide kudi thaide budaid paielneckien/
thandätte kalgabe mi je pallade su märeen
audast/ nau juth mi je epe meddali su budai
wuosta/wall ägies armobm jah kaik puäre
täiwoti sodn thaida kaikaida/ kudi thaide bu
daide aneeti/thaste kalgabe mi je äkede su/jah
kärdna taakade mangeld su Budai.

Jackalis.

Datte wuostas Artilla/
Pirra Skappumen.

W On jackabm Zubmelen Ut
stian kaikawäramusanal/ al
men jah ädnaman skappuies.

Wij

Swadh är thet? Swar.

Jagh troor at Gudh hafwer migh skapat och all Creatur/ gifwit migh Kropp och Siäl/ Sgon/ Hron/ och alla Lemmar/ Förnuft och all Sinne/ och at han thet ännu håller widh macht/ thet til beförer migh rjfeliga och dageliga medh/ Kläder och Födo/ Hus och Heem/ Hustru och Barn/ Doo och Bohag/ och alt thet jagh til timeligh nåring behöfwer/ bestärmar och bewarar migh för skada och farlighheet och alt ondt/ och thet alt aff sine blåta Nåde och Faderliga Godheet/ vthan all min förskyllan och wärdigheet/ för hwilket jagh plichtigh är honom tacka och lofwa/ lydigh wara och tiena/ thetta är wisserliga sant.

Then andra Articklen.

Om Återlöfningen.

Och på Jesum Christum hans ända Son min Heria/ hwilken är afflat aff then Helige Ande/ södder aff Jungfru Maria/ pinter vnder Pontio Pilato / forsfästet / döder/

Mij lee datte? Wasted.

Mon fact abm iuth Zubmell lee mu skap
pum/jah kaita klicuraide/waddam muinge
Kropp/bm jah Salobm/Kialmeh/Päliä/
iah kaita Lattanas miälaide/ iah kaita Sig-
dna / iah iuth sodn thaid angetalle anneet
machtras tzagge/ tafalafen morrat mu rüfa-
fit iah päwelägan pichtasine iah päbmüne/
Kädine iah Hämaine/ Nisuni iah Manai/
äluin iah ällagina / iah kaita thaide mon
thadne änekis ällagin darbahabm/kattia iah
wariall mu skadan audast iah wahagist iah
kaita fuänust/ iah thaide kaita ägies rainas
arbmost iah actialagageen puärrewuädaste
parha kaita mu puttikäna iah däctahäkäna/
kudin audaste mon kädnagislebm su fitede
iah awuhede/ liudägis ärrode iah teudnude/
thatte lee wittasäte sadnes.

Datte mubbe Artickla.

Pirra Kuäfftädenuällamen.

Jah Jesus Christus annal su äges
pardnai mian Herza/ kutti lei able-
tum ailis woingast/regadam Jung-
fru Mariaast/pijnastum Pontus Pis-
latus wooldne/ krusinaultum/ iab-
mam/

der / och begrafwen / nederstigen til
Helswetit / på tredie Dagen vpstån-
den igen ifrån the Döda / vpstigen
til Himbla / sittandes på Gudz Fa-
ders alzmachtiges högra Hand /
tådan igen kommandes / til at döma
läswandes och döda.

Swadh är thet? Swar.

Iagh troor at Iesus Christus är san-
ner Gudh / födder aff Fadrenom i Ewig-
heet / och theslukes sanner Meniskia / föd-
der aff Jungfru Maria / är min Herre /
som migh borttappade och fördömda Men-
iskia förlopat / förwärfwat och wunnit
hafwer / ifrån alla Synder / ifrån Döden
och Diefwulens wäld / icke medh Guld eller
Sölfwer / vthan medh sitt heliga och dyra
Blod / och medh sin ofkyldiga Dödh och
Pina / på thet iagh skal wara hans ägen /
blifwa och läfwa vnder honom vthi hans
Rike / och honom tienna i ewigh Kättfärdig-
heet / meenlöshheet och saligheet / såsom han
aff döda vpstånden är / lefwer och regerer
i Ewigheet / thet är wissertliga sant.

Then

mam/ jah fruiſſtitum/ wollus wuol-
gi tocko Helwetis/ kolmadan päwen
paijaſtiogeli waſti jabememeſt / pai-
jaſ wälgi tocko albmai / fiockanni
Zubmellen Atkies kaiſ wexamus äls
ges kädannala/ tobeld waſti potede/
duobmid wäſoid jah jabmid.

Wij lee datte? Waſted.

Mon iackabm iuth Jeſus Chriſtus lee
ſadnes Zubmell / regadam datte Atkieſt
igeceſt / jah thanlaaka ſadnes vlmü giä/
ragadam Jungfrw Mariaſt / lee mu Her-
ra / iocko mu eridalappum / jah eridado-
bmitum vlmugiabm nuällam / ablum jah
vidnim lei erida kaiſ ſuddoſt / erida iabme-
miſt jah pahakafan völdiſt / u Gällina iala
Silbaine / val daine ägias ailis jah dyrras
warrain / jah daine ägies mainetis iabmemi-
ne jah piinuin : thanteed mon kalgabm
ärrod Sodn aitarne / ziaddeſt jah väſode vuä-
leſn ſuſne thadne ſu riikifne / ia ſu täudnud
ickat rähteskarweſvodaſ / mainetisvodaſ
jah ſaligvodaſ / naukucht ſodn iabinemäſt
paijaſtioggelam lei väſo jah raiat thanigen
aiga thatte lee wittäſäte ſadnes.

Datte

Then tredie Articklen.

Om Helgelsen.

Jagh troor på then Helige Anda/
ena helga Christeliga Kyrkio / the
Heligas samsund / Syndernas för-
låtelse / Riddens vpståndelse / och
erwinnerligt Lüff / Amen.

Hwadh är thet? Swar.

Jagh troor at jagh icke aff mitt ägit För-
uufft eller Krafft troo kan / och komma til
min Herza Jesum Christum / vthan then
Helga Anda hafwer migh kallat genom
Evangelium / vplyst migh medh sina Gäs-
wor / helgat och behållit migh vthi en rätt
Troo / såsom han heela Christenheeten på
Jorden kallar / församblar / vplysar / helgar
och när Jesu Christo behållar / och bewa-
rar vthi en rätt Troo / vthi hwilka Chri-
stenheet han migh och allom Trognom dage-
liga förläter alla Synder / och skal på ytersta
Dagen vpwäckia migh och alla Döda / och
gifwa migh sampt medh alla Trogna vthi
Christo ett ewigt Lüff / thet är wisseliga
lant.

Bönen.

Datte kolmad Artickla.

Pirra Ailestem.

Mon imckabm than ailis voingannall / achtan ailis Christa Kircfui / dai ailis actipotemis / suddoid andagis / oggie paiaſkioggelebma / jah igeen allemis / Amen.

Mii lee datte? Wasted.

Mon jactabm juth mon ibm mu akian mielaiste jala famoiste jacted matta / jah parted mijan Herran quigo Jesus Christusans wall datte ailis voinga lee mu kaxiotim gida Ewangeliuman / paiaſ kiauſia mu daina agias waddaldagain / ailestem jah aimoinancia mu thadne rächta jactosne / naukuchte sodna häilla Christavodabm adnama nalue kaxiote / kioctia paiaſkiauga / ailesta / jah lack Jesus Christusans aimoinaneta / jah wariall thadne achta rächta jactosne / thatte jocko Chustanvuottai sodu muinge jah kair jactogafaid päivelagan andagis luaita kair a suddoid / jah kalga mangemns päivenall paiaſ rāſode mu jah kair jabmid / jah waddede muinge achtaſu thai kairai jactogafai than Christuſi achtan ickans wängabm / datte lee vittafete ſadnes.

W

Kä

Bönen/

Huru man må förehålla vngt
Solck Fader wår.

Fader wår som åst i Himblom.

Hwadh är thet? Swar.

Gudh wil här medh läcka oss/ at wij troo
skole/ at han är wår rätta Fader/ och wij
hans rätta Barn/ på thet wij honom tröste-
liga/ och medh all tillförsicht bedia skole / så
som goda Barn sin ålftelige Fader.

Och beslutas här vthi siu stycker eller
Böner.

Then förste Bönen.

Helgat warde tijtt Namn.

Hwadh är thet? Swar.

Gudz Namn är wäl i sigh sielft heligt
nogh/ men wij bedie i thenna Bödn / at the
och uår oss skal helgat warda.

Huru steer thet? Swar.

Når Gudz Ord reent och klaart låt
warder/ och wij theslickes thet effter såson
Gudz Barn bödr Gudfruchteligen låfwa
Men hwilken annorlunda lærer och låfwe
han ohelgar ibland oss Gudz Namn / the
före bewara oss o Himmelste Fader.

Thwa

Räckalis/

Ruchte ålmai weija audinadned
nuarra vlmugi Atkie mijabm.

Atkie mijan jocko lee almensifne.

Wij lee datte? Wasted.

Zubmell sitta daina löppåtede mijabm/
juchte mijs jactide kalgab/juch sodn lee mijan
rächta Atkie/ jah mijs su rächta mana/tand
dåta mijs su jastadechte/ja thain kark jaloth
Räckatallade kalgab/naukuchte puärre ma-
na sijen färres Atkiabsa.

Jah merreduvuia thas kågian päckai jala
Räckadasi.

Datte vuostas Räckalis.

Ailis ziaddai tu nam.

Wij lee datte? Wasted.

Zubmell nama lee puärziste sodn åfia
ailis nuåges / wall mijs räckalip thadne
räckadasan/ juch thatte ai lacka mijen kalga
ailisin årrode.

Ruchte ziadda datte? Wasted.

Råse Zubmellen pacto rainas jah fråidna
apparum ziadda/ jah mijs thaulacka datte
mangell naukuchte Zubmellen mana daiba-
be/Zubmellis jactågasan våsode.Wall jockis
mubbelacka lærza jah våso sodn i aileeste ka-
stkan mijen Zubmellan namabm/ tandåte
wariell mijabm o Almen Atkie.

Datte

Then andra Bönen.
Tilkomme tiitt Rike.

Hwadh är thet? Swar.

Gudz Rike kommer wäl aff sigh sielffi
wåra Bödn förvthan/ men wij bedie i the
na Bödn/ at thet och til oss må komma.

Huru och när steer thet? Swar.

Når wår Himmelste Fader gifwer oss
sin Helge Anda/ at wij genom hans Nåd
sättia troo til hans helga Ord/ och föra et
heligt Låfwerne här i Werldenne/ och såda
al Ewigth tudh låfwe.

Then tridie Bönen.

Stee tin Willie såsom i Himme
len så och på Jordenne.

Hwadh är thet? Swar.

Gudz gode och nådige Willie steer wå
wåra Bödn förvthan/ men i thessa Bö
bedie wij/ at han och när oss stee må.

Huru och när steer thet? Swar.

Når Gudh förhindrar wår fidsliga wil
lia/ och förtager all ond Råd och Dieff
wuls Anslaggh/ hwilka icke tilstodia/ at w
helga Gudz Namn/ och at hans Rike m
kom

Datte mubbe Räckalis.

Queigubáta tu Ríifi.

Mij lee datte? Wasted.

Zubmellen Ríifi bátta puárrista sodn á-
giastis miian ráckada satagh/wall mii rácká-
lip tadne ráckadasan/ iuth datte ai quágio
miien pádali.

Ruchte ja káse ziaddat datte? Wasted.

Káse miian Almen Utkie vaddi miie ágias
ailis woingabm / iuth miie kiade su arb-
mon páiabe iackobm tafne ailis páfáie/ iah
tállvuleme achtabm ailis wásomebm thadne
weraldisne, iah tastu tocku igeen aiga wesode.

Datte kolmade Räckalis.

Ziaddus tu willio nau fuchte Al-
mesne nau ai ádnamanall.

Mij lee datte? Wasted.

Zubmellan puáre / iah armogis willio
ziadda puárrista miian ráckadasatag / wall
tadne ráckadasan ráckalip miie / iuth sodn ai
ludne miia ziaddat wáiali.

Ruchte iah káse ziaddai datte? Wasted.

Káse Zubmell albatti mian ággien willio/
iah audaste kaidadii/ káif páháiðe radide/
iah páháfasan ulmeste/ futti ii tabm staiga/
iuth miie passotep Zubmellan namabm/ iah
iuth aldi Ríifi pádali/ iah iuth sodn nanosta

kilkomma / och at han styrcker och behåller oss
fasta vthi sit Ord / och i Troone in til an-
dan / thet är hans gode och behagelige willie.

Then fierde Bönen.

Wårt dageligt Brödh giff oss
Dagh.

Swadh är thet? Swar.

Gudh gifwer oss wäl wår Bön förvthan
dageligt Brödh allom Menniskiom / men
wi bedie i thenna Bön / at han wille låta oss
förstå och medh tacksäpelse vnd få wårt dage-
ligt Bröd.

Swadh är dageligt Bröd? Swar.

Allt thet som Kroppens vppehålle och nöds-
forst tilhörer / såsom Åta / Dricke / Kläder /
Hus och Heem / Aker / Bostap och Bohag /
Godz och Penningar / from Hustru / from
Barn / fromt Tienstafolck / goda och trogna
Sfwerheet / got Regemente / godh timeligh
Wäderleck / Friid / Hålbregda / Tucht och
Åbra / goda Wänner / gode Grannar och
meera sådant.

Then fämte Bönen.

Och förlåt oss wåra skulder / så
som wi förlåte them oss skyldige
åro.

Swadh

iah aimoinanet miinabm kiauuga tadne ägias
pagan iah iackofu kiüdda tocko käätti / datte
lee su puärre iah ziättälgis willio.

Datte neliad Käcfalis.

Mijan färdt paiwen laijbebm wad-
de mijen vdnä.

Mij lee datte? Wasted.

Zubmell vadda ai puärriä miian räcfa-
dasai/päivelägan laijbebm kairaid vlmugid/
wall mije räcfalip tadnä räcfadasan / juth
fodn fitta baiade miinabm dobdate / jah thai
kitulafi vdnostogiod mijan päivelägan laij-
bebm.

Mij lee päivelägan laibe? Wasted.

Kaika datte jocko Kroppen paiafpäbmän
iah hedeenturbutaga päria/naufuchte pär-
ram juckam/pichtasa/kädebm iah heibman/
acker/ällo jah ällagam/daver iah ruita wä-
gas nisuna/wägas mana/wägas täudnar
vlmugia/puärre iah trovas Sferhectaid/
puärrebm Kaiatemebm/puärre änekis tal-
le / Kaffe / Barresuäta / Smuttas iah
Puärätim/puärre Wenack / puärre krad-
na/iah enabo daggar.

Datte vidade Kädalis.

Jah andagis loite mije mijan sud-
doid/naufuchte mije andagisloitebe
kudi mije welgogas lien.

Mij

Swadh är thet? Swar.

Wij bidie i theso Böön/at vår Himmel.
ste Fader icke wille see til våra Synder/ och
för theras skul förwågra oss våra Böön/
ty wij äre icke wårde thet wij ombidie/ha swe
thet icke heller förskyllat/ vthan at han wille
oss alifamans gifwa vthaff sine nådh/ty wij
synda gansta mycket dageliga / och förtiene
icke annat än straff/ så wele wij twert emoot
förlåta aff Hiertat/ och gärna göra them
godt/ som oss emoot bryta.

Then siette Bönen.

Och inled oss icke i Frestelsen.

Swadh är thet? Swar.

Gudh frestar ingen/ men wij bedie i then-
na Böön/at Gudh wille beskydda och bewa-
ra oss / at Dieswulen/ Werlden / och wårt
ågite Ridit/ icke skal bedraga och förföra oss
vthi Wantroo/ Förtwiflan och andra swåra
Synder och Laster / och om wij thet medh
försöcke warda/at wij doch på sidstone må-
ge winna/ och behålla Sägären.

Then

Mij lee datte? Wasted.

Mij räckalip tadne Räckatasan juth mijan
Ulmen Atkie ij sida vuäidnede mijan suddoi/
quäigu / jah thaidetta pädode mijeste mi-
jan Räckatas / the mijē äppe lee vertägas /
madei mijē räckab / äppe taidetäna puot-
tim / wall juth sodn sitta mijē kaidiudna
vaddete olgus tatt su arbmostis / the mijē
suddätip ila sagga päivelägan / jah täudnu.
be äppe äkiasabm käh straffabm / nämijē sit-
tube darrasta vuästa sijen / andagis loitede /
oligus vaimoste / iah kändna tackub taida
puärebm / kuthi mijan vuästa mäddam.

Datte kuddate Räckalis.

Za sifzalaidi mijabm älle tocko
käfziälebma.

Mij lee datte? Wasted.

Zubmell käfziale ij achtabmkäna / wall
mijē räckalepe dadne Räckadasan / juthē
Zubmell sidiatii katide iah wariäledi mi-
jabm / juth Diäfwaldis / Wäralda jah
mijan äkian Öggie / ij kalga käsed jah
puächtede mijabm tan vadna sackoie / kuäch-
tastalmis iah äkias fuänäs Suddoida / iah
häppatis / jah iof mijē thai melde käfzalum
ärrobe / juth mijē dauga mangemusta wäia-
lem vidnide / iah aimoinadnede Sardnebm.

Then siuende Bönen.

Vthan frels oss ifrån ondo.

Swadh är thet? Swar.

Wij bedie i thenna Bön/ såsom vthi en
Summa/ at vår Himmelste Fader oss för-
lofar aff alle ondt/ både til Krop och Siäl/
Godz/ Heder och Åhra/ etc. Och på sid-
stonne när Stunden är kommen/ gifwer oss
en godh Endalycht / och nådeliga tager oss
vthaff thenna Särghedaal til sigh i Him-
melen.

Amen.

Swadh är thet? Swar.

At sagh skal vara wis vppå/ at sådana
Böner äro vår om Himmelste Fader tack-
nemlige / och aff honom hörde. Ty han
hafwer sielff budit oss så bidia/ och vthlof-
wat at han oss höra wil / Amen / Amen /
thet är / Ja / Ja / thet skal altså skee.

Om

Datte Kiekiede Käckalis

Wall variall mijabm pahast.

Mij lee datte? Wasted.

Mise räckalip thadne räckadafan / nau-
Fuchte tadne achtan Summan / iuch mijan
Almen Aftie mijabm nuallai erida fail
pahaste / kábbag than Kroppaij jah Sällui/
gäpabm / wuälähm iah puäretabe / etc.
Jah mangemusta kofe bädä lee pättam/
wadde mise achtabm puärebm kähä nächa-
mebm / iah Armogafat walde mijabm da-
belde datte furgudaleste quigo ägies sifa
Albmai.

Almen.

Mij lee datte? Wasted.

Juch mon kalgabm ärrod ainnaß fan-
nall / iuch daggare Räckadas lee mijan Al-
men Aftien kütuvittafa / iah fuste kulati.
The sodn lee ätia kähium miabm nau
räckatallade / iah älgustoiuoti iuch sodn
miabm kulade sitta / Amen / Amen / datte
lee / Ja / Ja / datte kälga kaisa nau ziad-
det.

Pira

Om Döpelsens Sacramen-
te/ och huru thet yngt Folck
må förhållas.

Til thet Första.

Swadh är Döpelsen? Swar.

Döpelsen är icke blotta Watn allena /
vthan är Watn författat vthi Gud; Budh
och Förbundet medh Gud; Ord.

Swillet är thet samma Gud; Ord?

Swar.

Thet wår Herre Christus säger Matthei
i thet ytersta :

Gåår vth i heela Werlden / lärer
alla Hedningar / och döper them
i Namn Faders / och Sons / och
then Helige Andes.

Til thet Andra.

Swadh nytta hafwer Döpelsen medh sigh?

Swar?

Döpelsen hafwer medh sigh och wårclar
Syndernas förtätelse/ frellar ifrån Döden
och Diefwulen/ och gifwer ewig Saligheet
allom them som troo/såsom Gud; Ord och
Löfte lyda.

Swilka

Pirra Castatus Sacramen-
tan/ jah kuchte tack nuárai vlmugi
audi aneturvia.

The datte vuáftas.

Mij lee kastatus? Wasted.

Castatus ij lee kíalga kíase káik achtughe/
wall lee kíase sípapáiatum tháí Zubmell bu-
dai/ jah kíannasne melde Zubmell bagái.

Kudi lee rah samma Zubmell bagái?

Wasted.

Dabm mijan Herra Christus jatti Mat-
theidne mangemusánis:

Waked álgus káika váraldi/ lára-
títte káikaid Heidigide/ jah kástia-
títte síjabm Uekien nammi/ jahpard-
nen/ jah than áilis Wuáingai.

The than mubbai.

Wabm nurtoide adna Castatus melde ágias?

Wasted.

Castatus adna ágias melde/ wiggat sud-
doid andagis/ káikade árida Zabmemiste jah
Pahakafaste/ jah wadda íggen Saligawo-
dabm káika táida kudi jacken/ naukuchte
Zubmellan bagu jah táivonis sardná.

Kudip

Hwille äre the Gudz Ord och Löffe?

Swar.

Thet wår H Erze Christus säger Marci
i thet ytersta :

Then ther troor och warder döpt/
han skal warda saligh / men then
ther icke toor / han skal warda förs
dömd.

Til thet Tredie.

Huru kan Wår sådana mächteigh Ding äftad
komma? Swar.

Wår gör thet wiserliga icke / wthan Gudz
Ord som är medh och när Wårnet / och
Troon som sådana Gudz Ord i Wårnena
troor / och sigh ther på förläter : Ty wthan
Gudz Ord är Wårn icke annat än Wårn /
och ingen Döpelse / men medh Gudz Ord
är thet en Döpelse / thet är eet nådefult Liff-
sens Wårn och nyja Födelsens Badh / i then
Helge Ande / såsom Sanct. Pawel säger til
Titum 3. Cap.

Genom nyja Födelsens Badh /
och then Helge Andes Förnyjel-
se / hwilken han öfwer oss rikfeliga
vth-

Rudip lee tah Zubmell bagā jah tāivoras?

Waffed.

Tabm mijan Herza Christus jatti Mar-
cus tadne mangemusanis:

Datte kutti iacka/jah ziadda Cas-
tatum / sodn kalga ārrode saligen-
wall datte kutti ij iacke/ sodna kalga
ārrode dobmitum.

The datte Kolmada.

Ruchte matta kiasē daggare machrogis kaud-
nasid puāchrede? Waffed.

Kiasē taga tabm visasechte ij/ wall Zub-
mellan bagā kutti lee melde jah lack kiasen/
jah iacku kutti daggare Zubmellan bagui
kiasesis iacka/ jah āgiabse than nalla luait-
ta/ thāwana Zubmellan bagāta / lee kiasē
ij āgia kās kiasē / ia ij lee migee / wall
melde Zubmellan bagāi/ lee datte achta Cas-
tatus / datte le achta armodāwas wāsāme
kiasē/ ja ādha Kāgadei passatim/ tadne ailis
wāingan/ nankachte ailis Pāval jatti Titust
3. Lāgosn.

Giadha āda Kāgadei pasaturwāie
ai datte ailis wāingan ādasmuttem
kudibm sodn paiell mijen rijkastē
niuar.

vt h g u t i t h a s w e r / g e n o m w å r F r e l s a r e J e s u m C h r i s t u m / p å t h e t w i j s k o l e r å t t f å r d i g e w a r d a g e n o m h a n s N å d h / o c h b l i f w a A r s w i n g a r t i l e s w i n n e r l i g i t L i f f / e s t e r H o p p e t . T h e t å r w i s s e r l i g a s a n t .

Til thet Fierde.

Swadh betyder sådana Döpselse i Wærn?

Swar.

T h e t b e t y d e r / a t t h e n g a m b l e A d a m i o f s t a l g e n o m d a g e l i g Å n g e r o c h B å t t r i n g f ö r d r å n c t w a r d a / o c h d ö d m e d h a l l a S y n d e r o c h o n d a L u s t a r . D e h å t e r d a g e l i g a u p k o m m a o c h u p s t å i g e n e e n n y M e n n i s k i a / t h e n i R å t t f e r d i g h e e t o c h K e e n h e e t e w i n n e r l i g a f ö r G u d i l e f w a s t a l .

Swar står thet strifwit? Swar.

Sancet Påwel säger til the Romare i the 6. Capitel.

W i j å r e b e g r a f f n e m e d h C h r i s t o g e n o m D o p e t i D ö d e n / a t s å s o m C h r i s t u s å r u p w å c k t i f r å t h e D ö d a g e n o m F a d r e n s H å r l i g h e e t / s å s k o l e o c h w i j w a n d r a i e t t n y t t L e s w e r n e .

Dm

niurågåtam leei/ giada mijan kait-
zateie/ Jesus Christusan/ tandåt mi je
kalgabe rächteskarwas årrode giada
su arbmon / jah ziaddade arbolag-
gian than igeen wåsomis/ mangeld
åskalan. Datte lee vittasåte sadnes.

The datte neliade.

Waide merckui daggare Castatus tiakina? Wasted.

Thatta merckui iusthe datte bårres Adam
tadne mijasn / kalga giada påivelågan an-
gardås jah puårradas kastatum årrode /
jah jabmede tai kaitai suddoi jah fuånås lu-
stoi/ jah vasti påivelågan paiaspåtede/ jah
paiastkiogieledi achtan åda vlmugien/ futi-
siþa rächteskarweswådan jah rainaswådan/
ikata audan Zubmellan wåsåde kalga.

Rusne tioggio dar tiakerum? Wasted.

Nilis Påvall jatti quåigu thai Romari
tadne 6. Lågosne.

Mijeleep fruåfftitum melde Chris-
tusan giada Castatusan/ than Zab-
memis/ iuth naukuchte Christus lee
paiasråsutum årida jabmemiste /
giada Atkies Herligiswådan / nau-
kalgabe ai mi je vandardet tadne ach-
tan åda wåsumisne. e Pir

Om Altarens Sacrament/
och huru man thet Vngt Folck
må förehålla.

Hwadh är Altarens Sacramente? Swar.

Thet är wår H Erres J Esu Christi san-
na Lefamen och Blodh/ vnder Brödh och
Wijn/ ofß Christinom at åta och dricka/ aff
Christo siel ff sichtigat och insat.

Hwar står thet skrifwit? Swar.

Så skrifwa the helige Ewangelister/
Mattheus / Marcus / Lucas och Sanct.
Paulus.

Wår H Erre J Esus Kristus i then
Natten då han förädde wardt/
togh han Brödet/ tackade/ bröt thet
och gaff sina Lärjungar/ och sade/
tager och åter/ thetta är min Lefam-
men / som för eder vthgifwen war-
der / thet görer til min åminnel-
se.

Sammalunda togh han Kalken/
tackade och gaff sina Lärjungar /
och

Pirra Altaran Sacramen-
tan/ jah fuchte älmaj taide nuárai/
de vlmugide wesa audi annetid.

Wij lee Altaran Sacramente? Wasted.

Datte lee mijan HErran IESus Chri-
stusan sadnes äggie jah varra/ vuálesne lai-
ben jah vinan / mijs Christakafaida juthe
puárade jah fuchade / Christusiste ägiastis
zietatum jah sisapáiatum.

Rufne tiogio datte kialeatum? Wasted.

Nau kiallen tach aillis Ewangelista/
Mattheus/ Marcus/ Lucas jah aillis Pau-
lus.

Mijan HErra IESus Christus
dan eiankofse sodn laij pätetum/
waldi sodn laibem / kiji tájei tabm
jah waddi su oppatusswaidnasidas/
jah játti/waldet jah porred tat lee mu
Kroppe / futti audast tijan olgus
waddetum/thabm tackapited tan mu
muitulasam.

Nau aij waldi sodn kalfabm/ kiji
jah waddi su oppatusswaidnasidas/

och sade/ tager och dricker här aff al-
le/ thetta är thet nya Testamentens
i minom Blodh/ som för eder och för
mångom vthgutin warder til Syn-
darnas Förlåtelse/ så ofta som i thet
gören/ så görer thet til min åmin-
nelse.

Hwadah nytta hafwer thetta åtande och drickande
medh sigh? Swar.

Thet gifwa ih. nna Orden tillkänna:

För eder vthgifwen och vthgiut-
ten til Syndernas Förlåtelse.

Nembligen at oss i thetta Sacramentet
Syndernas Förlåtelse/ Liff och Saligheet
genom sådana Ord gifwen warda / ty thet
Syndernas Förlåtelse är/ thet är och Liff
och Saligheet.

Huru kan lekamligie åtande och drickande göra
sådana mächtig ting? Swar.

Åtande och drickande gör thet intet/ vthan
Orden som thet stå:

För eder vthgifwin och vthgutin
til Syndernas Förlåtelse.

Hwille

och jätti/ waldet jah jucked taste kai-
fa/ dat le dat ädha Testamenten mu-
warain/socku tijen jah mäddasan au-
dast älgus niorguttum suddoid an-
dagis/ nau taiswa kofä tij tabm ta-
ckapited / the tackapite tij tan mu-
muitulasam.

Maide nuttoide adna datte puärram/ jah juckam
ägias melde? Wasted.

Datte wadda taide pagäide dobdade :

Duan audaste älgus waddetum
jah älgus niuärgatum thadne sud-
doi andagasi.

Nebmritum juth mise tadne Sacramen-
tan/ suddoide andages woingabm jah Sa-
ligawädam giada daggare bagäi waddetum
ziadda/ the kusne suddulech andagisne/ thas-
ne lee ai hägga jah Saligawuäta.

Ruchte matta kroppe puärram jah juckam tackade
daggare machrogis ämide? Wasted.

Puärram jah juckam taggataide ij / wall
bagä kudi tasne fiogio :

Audaste tijan älgus waddetum
jah älgus niuärgatum thadne sud-
doid andagasi.

Hvilke Ord äre Huswudstycken i thetta
Sacramentet. Och hwilcken som Troo sät-
ter til samma Orden/ han hafwer thet the in-
nehålla och lyda/nemliga Syndernas För-
låtelse.

Hwilken vndfår thetta Sacramentet wårde-
liga? Swar.

Fastta och lekamliga bereda sigh/ är wål
en vthwårtes Tucht: Men then är råsliga
wårdigh och wål skickat/ som Troo sätter
til theenna Orden:

För eder vthgifwin och vthgutin
til Syndernas Förlåtelse.

Men then som theenna Orden icke troor
vthan twistlar/ han är owårdigh och ofsticke-
ligh/ chy thetta Ordet (För eder) fräfwer
trogen Hierta.

Catechismi andra Huswud-
stycke / om Christendoms öff-
ning.

Hwar vthi står Christendoms öfning/ eller
mångfaldigh är hon? Swar:

Twefaldigh.

Skrifter:

Ruthi bagã lee aifwadis peke tadne Sa-
cramentasnã / iah kudi iacko päijen / taidsam-
ma baguid / sodna adna daide tasne fisnean-
netede iah fiogio nau / nebmnielum Sud-
doid Undagasi.

Kudi vdnoste äggio datte Sacramentasse
• (Kaloſte) wuäcaset? Wasted.

Fassen iah kroppasa farweiusa ägiabſã /
lee puärſta achta älguldes Smurtas: Wal-
le datte lee rächtalagia wuägas iah puärre
daibalgis / kuthi iacko päija quaiqu thai ba-
gai:

Tijan audast älgas waddetum iah
älgas niuärgätum thai Suddoi an-
daaſi.

Walla datta kuthi thaida ij jacke / walla
kuächt taſtalla / sodna lee vnägas iah ij dai-
ba / the thack Bagã (tijan audaste) adno iae-
fogis waimobm.

Catechiſmuſan muſbe aif-
wepäcke pirra Chriſtanwuä-
dan Luſtamen.

Kuchte maſne fioggio Chriſtanwuädan Luſtam/
jala kallelaka lee ſodn? Wasted:

Duächtelaka.

1. Skriftermähl eller Boot och Bättring.
2. Huuſtaflan eller hwars och eens ſtånd.

I.

Om Boot och Bättring.

Hwadh är Bättring? Swar:

Bättring är en ſand Omwändelse ifrån
thet onda til thet goda.

Många ſtycken höra til en ſan Boot?

Swar:

Twenne.

Anger och Troon.

Hwar vthi ſtår Bättrings Frucht? Swar:

1. Skrifftemähl.
2. Nytt Leſwerne.

Många ſtycker höra til Skriftermål?

Swar:

Twenne.

1. Synda Bekännelsen.
2. Aflösningen.

Når en Menneſtia ſå är förfåkrat om Synderas
Förlåtelse/ ſtår henne rå frijt at låſwa effter
ſin kōhliga luſta? Swar.

Ingalunda/ vthan hon ſkal tiēna Gudh i
Heligheet och Rättfärdigheet vthi alla ſina
Liffzdager.

Effter hwadh Regla ſkal man thet göra?

Swar.

I. Effter

1. Ripatus iala diwosim iah puärredim.
2. Käteflai iala färtan iah achtan fioggiom.

I.

Pirra diwäsemen iah puärnedemen.

Mij lee Puärredim? Wasted:

Puärredim lee achta sadnes Jergam erida datte pahaste/ tocku dan puärri.

Kallepäck e bärrieh dan achtan sadnes diiwu säbma? Wasted:

Quächte.

Angardite jah Jackede.

Ruchte masne fioggio puärredim aude? Wasted:

1. Rippatusan.
2. Uoha Wäsomisue.

Kallen päct an bärria quäigu rippatusan?

Wasted:

Quächte.

1. Suddu dobdastim.
2. Taste nuällusim.

Röfe achta ulmugia nau lee linkä suddoi andagass/ fioggiogu suinge läve juthe wäsfode mangeld äggiesä äckas? Wasted.

Jmandkelaaka/ wall sodn kalga teudnu. de Zubmellabm dadne ailiswuadan jah rechteskarweswuadan dadne kaik su wäsomme päijwebse.

Mangeld maggare rechtesan kalga ulmugia tabm sackade? Wasted.

Es

I. Man-

1. Effter Mårjon och Uffion Böner/
Dordz wälsiguelle.
2. Effter alla Catechismi Lärostyckers in-
nehåld.
3. Effter Huus-Zasten.

II.

Huus-Zastla/

För the try Huswudständer i Werl-
den/ huru hwar och en Person sigh skal
therochinnan Cristeligen förhålla/ så
som äro:

I. Kyrckioståndet/ om Sörsam-
lingenes Lärare.

I. Cor. 4: v. I.

Her skal man hålla öf före/ at wij ä-
rom Christi Tienare och Skaffare til
Gudz Hemlighheet / nu söker man intet an-
nar ibland Skaffarenar/ än at the måge fin-
nas trogne.

Uhörare.

I. Tim. 5: v. 17.

The Präster som wäl förestå / skal man
hålla dubbel Heder wårde/ måst the som
arbets i Ordet och Lärdomen.

Ware

1. Mangeld idetes jah äckedes räckala-
sai/ tello puärifte siudnalusa.
2. Mangelde kaitai Catechismusan Lä-
ratus päcki sifa adnemebm.
3. Mangeld Rätte-Zassen.

II.

Rätte-Zasse/

Vudi thai kolman äiffwemus fiogio-
temen sifne Weraldan kuchte färdt iah achta
almagiah ägiapsa kalgij thasne alli Christa-
laka audai adnede / naukuchte lee :

I. Kyrcufioggiom/ pirra Alb-
mugan Läratejen.

1. Cor. 4: v. 1.

Thasne kalga älmaj adnede mise audan
juthe mise leeme Christusä deudnarah/
iah staffuieh than Zubmellan kiegäswuotaj/
talle äka älmaj i äkiasabm fastan stafwari/
kä juthe tah weijalin kaudnäsed i trooasah.

Kulldaleieida.

1. Tim. 5: v. 17.

Tah Herrah fudi puärista audankiogi-
un kalga älmaj adnede quächtegarde jellate-
me wärdte / änamust tah fudi bargen thai
bagoi ia Läratusai.

Leke

Heb. 13: v. 17.

Varer edrom Lärarom lydige och följ
lier them / thy the waka öfwer edra Siä
lar / såsom the ther Råkenkap giöra skole /
på thet the måge thet giöra medh Frögd och
icke medh Suckan / thy thet är eder icke nyt
tigt.

I. Cor. 9: v. 14.

Så hafwer HERran sticket / at the som
förkunna Ewangelium / skole och hafwa
sin Naring aff Ewangelio.

II. Politiske Ståndet om Werk ligh Sfwerheet.

Rom. 13: v. 1.

Ingen Sfwerheet är vthan aff Gudi /
then Sfwerheet som är / hon är sticket aff
Gudi. Thersfore hoo sigh sätter emoot S
fwerheten / han sätter sidh emoot Guds ski
ckelse / men the som sätta sigh ther emoot /
the skole få en Doom öfwer sigh.

Undersåtare

I. Tim. 2: v. 1.

Så förmanar jagh nu / at man för all
ting hafwer Bøner / Åkallan / Förbøner och
Tacksäjelse för alla Meniskior / för Ro
mungar och för all öfwerheet / på thet wij
mågom

Heb. 13: v. 17.

Lekede tijan Lärateirida liudāgas ia fio-
wude sijabm / the tah kāhin paiell tijan Siäl-
vi / naukuchte thah tasne Lāggobm tafade
falgen / dandātta tah weijalin taide tafade
melde awuina ia ij melde Bioctasan / de thate-
ta lee tijai ij nuttān.

I. Cor. 9: v. 14.

Nau leij H Erre daibatam / juthe tah fu-
di āppasmuttin Ewangeliumabm falgij ai
adnede siien ellagabm dattu Ewangeliumiste.

II. Aiwijmusai fiogiom / pirra Wes-
raldan Sswerheitai.

Rom. 13: v. 1.

Imigge Sswerheitade lee wahna Jub-
melafta datta ōswerheita kuti lee / sodn lee
saddicum Jubmelliste. Dandātta kuti āgi-
apfe pāija wuosta ōswerheitai / sodn pāija
āgiapfe wuosta Jubmell saddagan / wall tha
kudi pāijen āgiapfa thai wuosta / tah falgi
āggiode achtabm Dobmām paiell siian.

Wuāllebui Laudelagiai.

I. Tim. 2: v. 1.

Nau ravitabm mon talle / juthe ālmai /
audaste faik āmi analin rāckalis / fiōrwu-
ātteme / audaste Rāckalas / iah Kijttulasa
audast faikai vlmugi / audast Konugasai /
iah

mågom lefwa vthi ett'roligit' och stilla Le-
werne / vthi all Gudachtigheet och åhrlig-
heet.

Rom. 13: v. 1, 5, 7.

Hwar och en ware Sfwerheetene som
Rådet hafwer / vnderdånigh / icke allenast
för Straffet skul / vthan och för Sam-
weter skull. Gifwer hwariorom och enom
thet i plichtige ären : Them Skat som
Skat bör / them Tull som Tull bör /
them Redzel som Redzel tilhörer / Heder
som Heder tilhörer.

I. Pet. 2: v. 13, 14.

Warer vnderdånige all Menniskeligh
Ordning för HErrans skull. Schwad
thet är Konungenom / såsom then öfwersta
eller Befallningsmännom / såsom the the
sände äro aff honom / them ondrom til Straff
och them godom til Prijs.

III. Huusstandet / om Käder och Mö-
der såsom äro gifsta Män.

Hebr. 13: v. 4.

Echtenskapet skul hållas åhrliga ibland al-
la och Echtenstaps Sång obesmittat.

I Män

iah audast kaikai öfwerheitai/ dandatta mise
wcialeme wäsode tadne achtan naijosne iah
lägies wäsomesne tadne kait Zubmel aidogis
wadan iah ärliges wadan.

Rom. 13: v. 1.

Färdt iah acht ärrus öfwerheitaida futi
Wäldibm adnem / kullugas ij kait achtuga
Straffan datta / wall ai audast aiatasai
datt. Wadde färdtai iah achtai tabm tije
kädnagas leepide: Thabm Skattebm futi
Skatte bärria / thabm Tullebm futi Tulle
bärria / tabm Pallamebm futi Pallam tai-
ba / Zellatemebm futi Jällatid taiben.

1. Pet 2: v. 13.

Ärrode kullugas kait ölmugieliges Ord-
nigisn / than Herzan detta. Juägu tatte
lee känugis / naukuchte tha pajjemusa / jala
Bäadus älbmah / naukuchte tha thasa sad-
dirum lee datte fuste / thaida suänuida tadne
straffan / iah thaida puärda tadne Kamp-
pan.

III. Kätte fiogioteme / pirra päbmaihä
ia ädneeh / naukuchte leeh ifwe älbmah.

Hebr. 13: v. 4.

Allagijluändo kalga anneturwädde ähr-
ligat kassan kaikai / iah Echtafallagif
Sängä nautapaidnäfenna.

Tije

Eph. 5. v. 25, 28, 29.

I Mån älskar edrar Hustrur såsom och
Christus älskade Församlingen / och
hafwer vthgifwit sigh sielff för henne / på
thet han henne helga skulle: Så skole och
Männerna älska sine Hustrur såsom sina
egna Kroppar: Then sina Hustru älskar/
han älskar sigh sielff / thy ingen hatar sitt
ågit Kidit / vthan föder och fordrar thet så-
som HErren Församlingen.

I. Pet. 3: v. 7.

I Mån boor när edra Hustrur medh
Förnufti.

Giffa Gwinnor.

Eph. 5: v. 22, 23, 24.

Hustrurna ware sinom Männom vnder-
dånige såsom HErrenom / thy Man-
nen är Gwinnes Hufwud. Såsom nu
Församlingen är vnderdånigh Christo:
Så skole och Hustrurna vthi all ting vara
sinom Männom vnderdånige.

Föräldrar.

Eph. 6: v. 4.

I Föräldrar reeter icke edra Barn til Bre-
de: Vthan vpföder them medh Tucht
och HErrens Förmaning. Hush.

Eph. 5: v. 25, 26.

Tije älbmah äkeede tijan Nijšanide nau-
fuchte ai Christus äsij Albmugabm ia leij
älguswaddam su ägiapse audaste aldi/ dan-
datta sodn aldi passotide kalain: Nau kal-
gij ai älbmah äkeede sijan Nijšanide / nau-
fuchte sjan ägias kroppeh: Zucku su Nijšu-
nabm äha / sodn äha su ägiapse / the ij ahtage
wasiote su ägjas äggiebm / wall päbma ia dā
ziota tabm naukfuchte Heria Albmugabm.

1. Pet. 3: v. 7.

Tije älbmah / wäsude ludne tijan Nijšu-
ni melde Melaide.

Waldum Nijšunah.

Eph. 5: v. 22.

Nijšunah ärrus sijan älbmaida kul-
lus / naukfuchte Heriaida / the älmaj
lee Nijšunan äifwee. Naukfuchte talle alb-
muga lee fullägis Christusi: Nau kalgij
ai Nijšunah thaidne kaita ämine / ärrud sije
an älbmaidas fullägas.

Audawuärasah.

Eph. 6: v. 4.

The Audawuärasa kışdootte ällide tijan
manaide thadne mären: wall paiaşpeb-
mede taide melde tuugän ia Herian wad-
uäşann. D Rätte

Huusbönder och Matmöder.

1. Tim. 5: v. 8.

HWar någon sina / besynnerligh sitt
Huusfolck icke försörjer: Then haf-
wer försakat Trona / och är argare än en
Hedninge.

Gamble Män och Qwinnor.

Ti. 2. v. 1, 2, 3.

Alla såsom tilbörligt är them Gamb-
lom / at the äro nöchte / ärlige / si-
dige / rätte i Troona / i Kärlekenom / i
Solamodh. Gamble Qwinnor theslig-
kes / at the ställa sigh såsom Heligom
höfwes / icke förtalerstor / drinckerstor / v-
than gode Lärerstor.

Encklingar och Änckior.

1. Tim. 5. v. 5, 6.

Her är en rätt Änckia som ansam är /
Then sitt Hopp sätter til Gudh / och
blifwer altijdh i Bönor och Akallan Nat-
och Dagh: Men then som lefwer i Wäl-
lust / hon är lefwandes dödh.

Barn och Underhafswande / såsom
äro Söner och Döttrar.

J Barn

Kättebondai/ iah Pärquädneh.

I. Tim. 5. v. 8.

Dasne muttemah sijan/ ainas ägias kät-
tevlmugide ch andaste morat: Jocku lee
heitam Jockom/ ia lee gärradubbo käh ach-
ta Heidiga.

Wuäras älbmah iah Nijsunah.

Tit. 2: v. 1.

Hälledede naukuchte dat berriä lee thaida
Wuärasida / juth tha lekusa fietgus /
ärtligas / smuttas / rächta tadne iackosn / kä-
reslagenwäkäi / tadne Kärdamläiesn. Wu-
äras Nijsunij danstaije / juth tha daibari
ägiapsa naukuchte Pasätim darbahua / ij ila
sardnais / ij wualätuien wall puäre Lärateie.

Urbeälmah iah Urbeh.

I. Tim. 5: v. 5, 6.

Sutta lee achta rächta Urbe / futi achtu-
ga lee / jocku ägias äskalabm päija quai-
gu Inbmellan ia ärru achtelis sifne Käcka-
lasai ia Kidrswäten Jeko iah Päijwen: Wall
datta futi wäsa puäreniloosne sodn lee wä-
sädina iabmam.

**Manah iah Wuällenadnem / nau-
kuchte lee Pardneh iah Neidah.**

Eph. 6: v. 1, 2, 3.

Barn warer lydige idrom Föräldrom/
Di & Erz mom/ ihy thet är rättwißst. He-
dra tin Fader och tina Moder/ hwilket är thet
första Budh/ som Löfse hafwer medh sigh:
på thet tigh skal wälgå och skal blifwa lång-
lijfwat på Jordenne.

Tienstefolck.

Eph. 6: v. 5.

Tienare warer lydige edrom lekam:
Stigom Herzom medh Redhoga och
Wäfwan/ vthi edror Hiertans enfaldig-
heet / såsom Christo / icke tienandes alle-
nast för Dgonen / såsom Menniskiom til
Wilies / vthan såsom Christi Tienare /
giorandes thet Gudh will aff Hiertat
medh Wällwilliogheet.

Ynglingar.

1. Pet. 5: v. 5.

Ynge warer them Gamblom underdå-
Snige och håller eder hårdt widh Dd-
miufheetena / ihy Gudh står emoot the
Hösfärdiae / men them Ddmiufkom gif-
wer han Nåd.

Besluch

Eph. 6: v. 1, 2, 3.

Tje Mana lekude liudāgas tisan Au-
dawuārasida thadne HErraine / the
datta rātwiſes. Akede tu Achiebm ia tu Ad-
nebm/ kuti lee datta wuāſtas Budha/ kuring
dāiwātis adna melde āgiaſi dandāta tuinge
falga puāriſta mannade iah falga ziaddad
fukes waſaien nalla ādnaman.

Teudnar olmugia.

Eph. 6: v. 5.

Tje Teudnare leekud liudāgas tisan
kroppen Herraid thai Pallā ākaſi lah
Tärkeeſteien / thadne tisan waimon ahted
wuādan naukuchte Chriſtuſan/ ij teudnun
ahtuga audaſn Kialmiſ / naukuchte ol-
mugida tocko melai / wall naukuchte Chri-
ſtuſan Teudnare/ taghſan tabm Zubnelle
ſitta datte waimoſte taina puāre williogis
wuādain.

Nuārah.

1. Pet. 5: v. 5.

Tje nuārah/ ārrode taida wuāraſid ful-
lāgas/ iah aneetide tijaſm kiauga kagge
ſlamiuſeswuādan/ the Zubnelle kioigio wu-
āſta tai ſiwaſtallaiei/ walla thaida ſlamiu-
kaſid wadda ſodn arbmobm.

Besluth.

Matth. 6: v. 33.

Söker först effter Gudz Rike och
hans Rättfärdigheet / så faller eder
alt annat till.

Matth. 7: v. 12.

Allt thet I wilien Mennekiorna skola
göra eder / thet gören I och them. Thy
thet är Lagen och Propheterna.

Gal. 6: v. 16.

Alla the som efter thenna Reglan wan-
dra / öfwer them ware Fridh och
Barmhertigheet ewinnerliga /

A M E N.

Loptemifne.

Matth. 6: v. 33.

Nzide audimusta mangeld Zubmella
Kijfin iah alde Kächtestarweswuadan /
nau potta tijaie kais ägias tilla.

Matth. 7: v. 12.

Kaika tabm tij siddabide vlmugiah kalgij
tackade tijai / tabm tacked tij ai thaidä. The
datte lee Laghan iah Prophetan.

Gal. 6: v. 16.

Kaikai tah futi mangeld than Pagadu-
san wanderdi / paiell thai ärroh raffe
ia Armogiswuadain ikatasi.

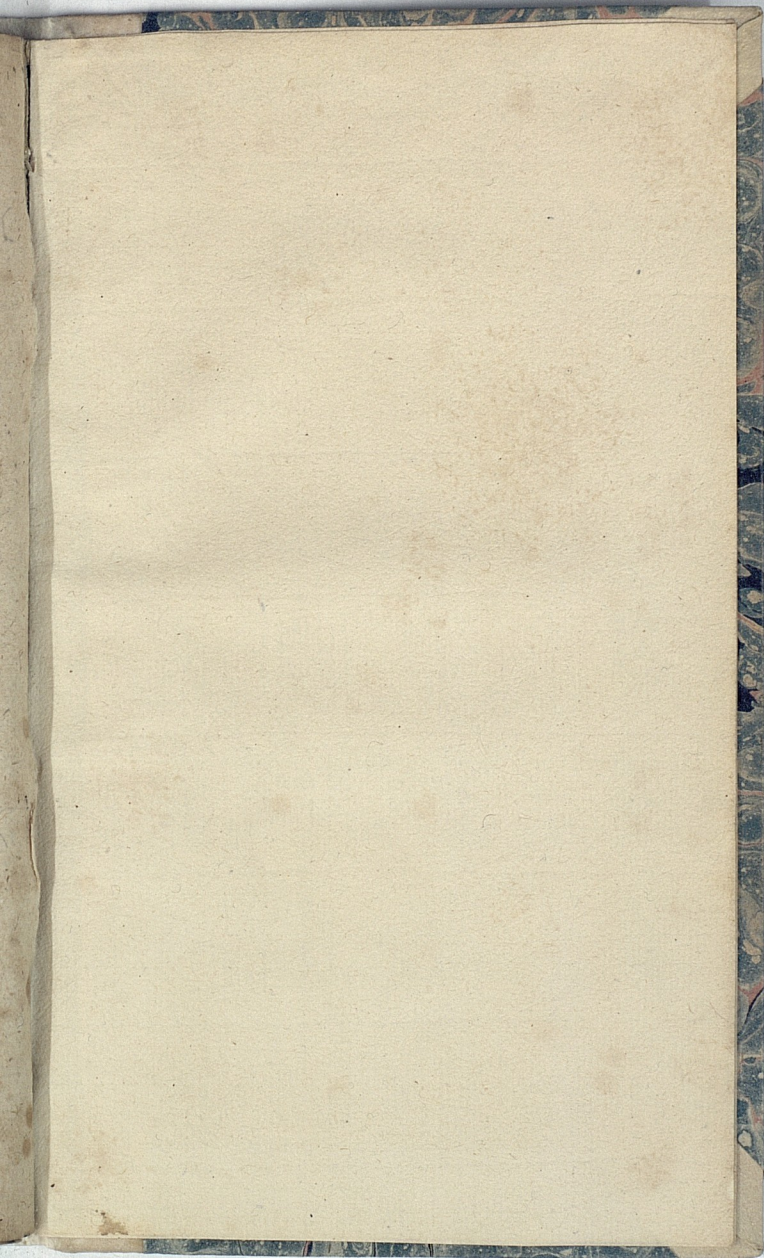
A M E N.

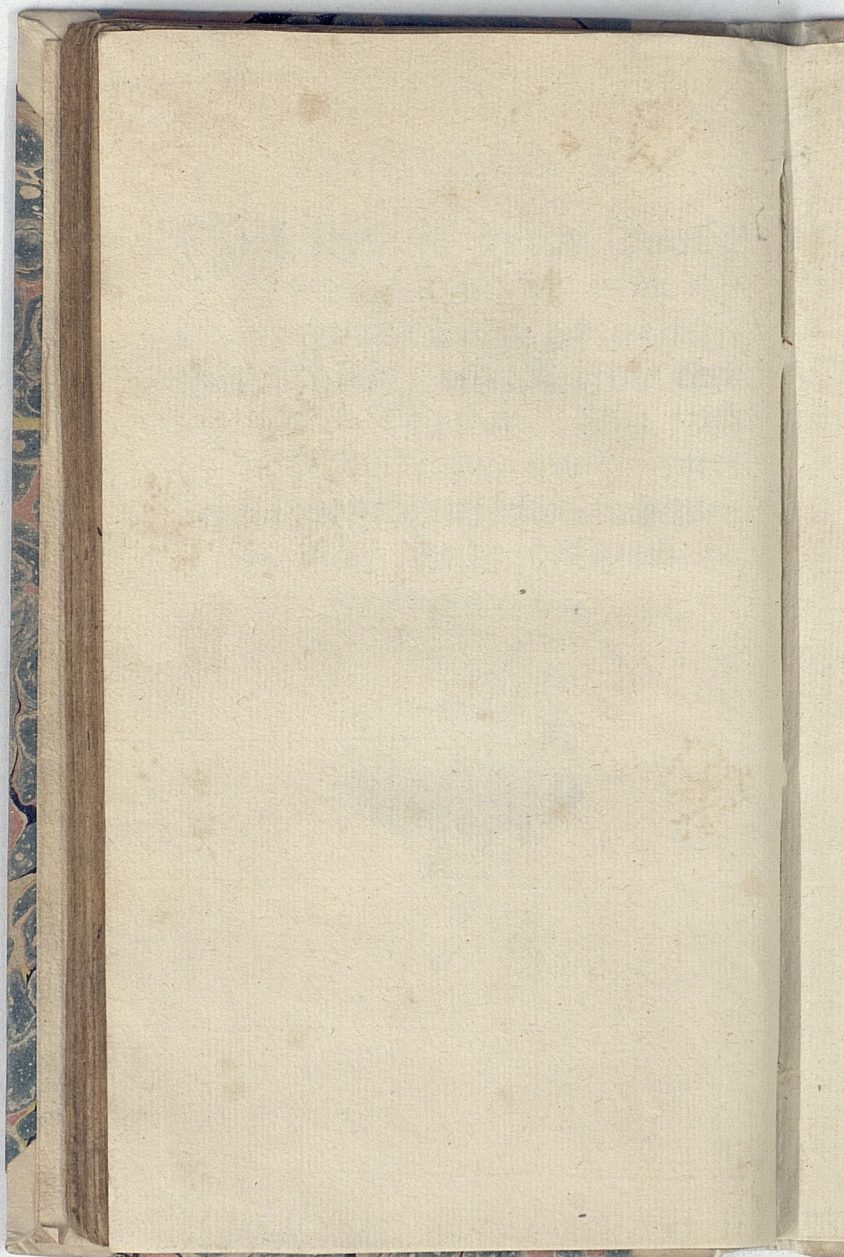

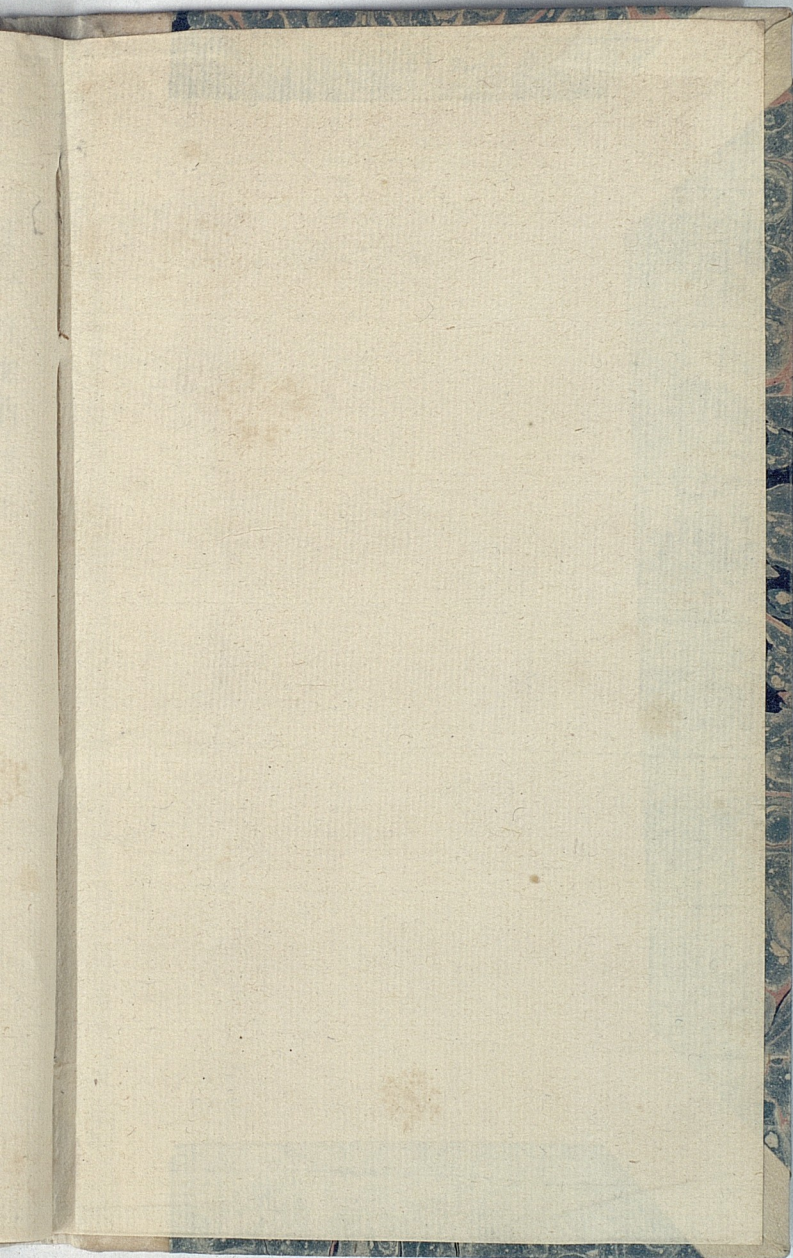
Ezech. 20: 18. 19.

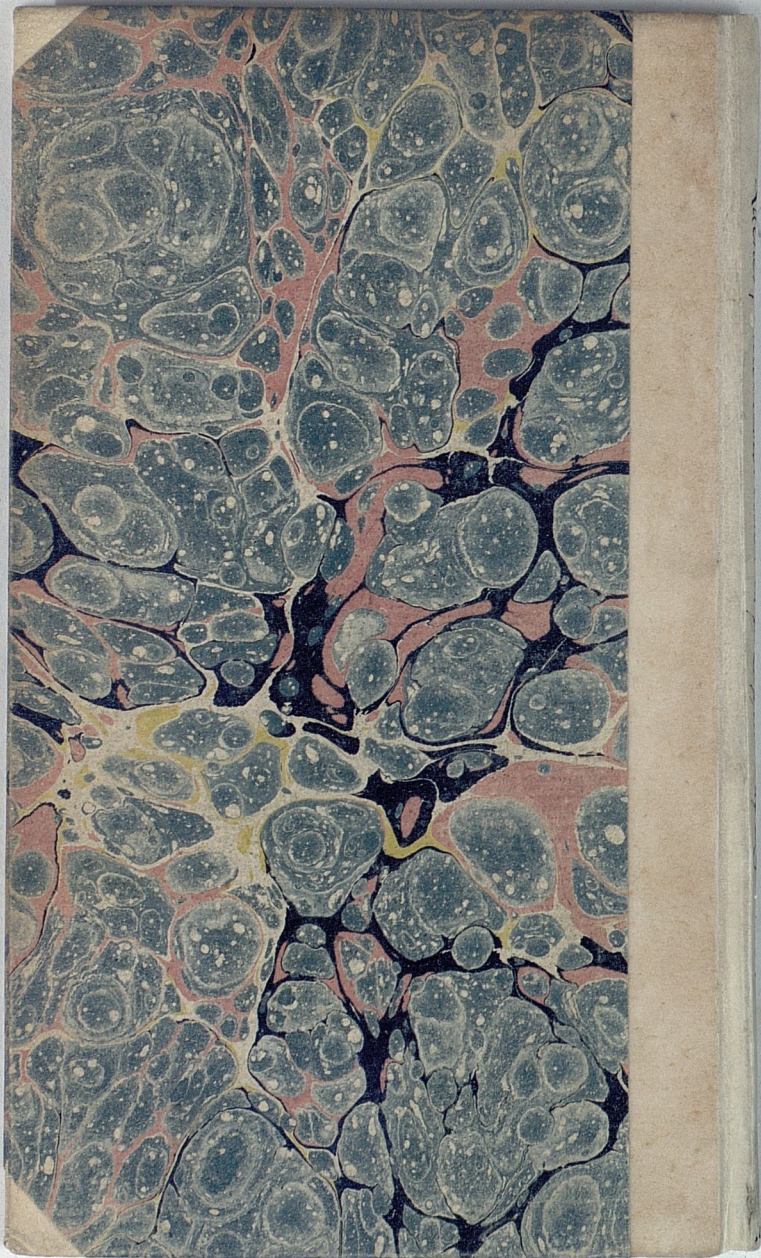
Jagh sagde til theras Barn i
Stenene / i skolen icke lefwa eff-
ter idra Faders Budh / och icke hålla
theras Rätter / och icke orena eder
på theras Affgudar. Thj jagh
är HERRN edar Gudh / effter
min Budh skolen i lefwa / och mis-
na Rätter skolen i hålla / och
giöra ther effter.

www.books2ebooks.eu